12.10.2020

Eduskunnan verojaostolle

KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ALKOHOLI- JA ALKOHOLIJUOMAVEROSTA ANNETUN LAIN LIITTEEN MUUTTAMISESTA (HE 145/2020 vp)

Päivittäistavarakauppa ry (jäljempänä PTY) kiittää mahdollisuudesta kommentoida lakiesitystä ja lausuu kohteliaimmin seuraavaa:

Taustaa

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin. Taustalla on Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan alkoholiveron maltillisia korotuksia jatketaan 50 miljoonalla eurolla ottaen huomioon vaikutukset matkustajatuontiin. Alkoholiveroja on korotettu vuoden 2004 jälkeen seitsemän kertaa, viimeksi 2019. Korotusten tavoitteena on ollut valtion tulojen kasvattamisen ohella alkoholin kokonaiskulutuksen ja sitä kautta alkoholinkäyttöön liittyvien haittojen vähentäminen. Veronkorotukset ovat kuitenkin perinteisesti vaikuttaneet myös siihen, että kotimaista myyntiä on korvautunut matkustajatuonnilla.

Nyt esitettävä veronkorotus kohdistettaisiin kaikkiin juomaryhmiin pääosin yhtä suurena suhteessa juoman sisältämään alkoholiin. Viinin veronkorotus olisi lievästi muiden juomaryhmien veronkorotusta suurempi. Korotus näin ollen pääosin säilyttäisi nykyiset juomaryhmien väliset euromääräiset veroerot. Vähän alkoholia sisältävän oluen ja etyylialkoholi-veroluokan verotasoihin ehdotetaan kuitenkin muita juomaryhmiä suurempia korotuksia. Keskimäärin alkoholijuomien veronkorotus olisi noin 5 prosenttia. Esityksen mukaisten veronkorotusten takia alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat arviolta keskimäärin runsas 2 prosenttia. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Uusi alkoholilaki tuli voimaan maaliskuussa 2018, osa lakimuutoksista kuitenkin jo heti vuoden alusta. Uudistuksen myötä päivittäistavaramyymälöissä saa myydä kaikkia enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Aiemmin päivittäistavarakaupoissa sai myydä ainoastaan käymisteitse valmistettuja, enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Lakiuudistuksen perusteluissa arvioitiin muutoksen lisäävän alkoholin kulutusta ja siihen liittyviä tuloja, mutta samalla myös alkoholihaittoihin liittyviä menoja ja kustannuksia. PTY:n Taloustutkimus Oy:llä elokuussa 2018 teettämän selvityksen mukaan alkoholin kulutus ei kuitenkaan muutoksen takia lisääntynyt arvioidulla tavalla. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen virallisten alkoholikulutustilastojen mukaan vuonna 2018 kotimaan tilastoitu kulutus (Alko, anniskelu, muu vähittäismyynti) säilyi edellisvuoden tasolla, ja vuonna 2019 se laski yli 2 prosenttia.

12.10.2020

Veronkorotuksista

PTY vastustaa veronkorotuksia kokonaisuudessaan ja erityisesti luonnoksessa esitetyllä tavalla. Vuoden 2018 alussa tehty veronkorotus kohdistui voimakkaimmin käymisteitse valmistettuihin juomiin, ja nyt edelleen ehdotetaan pääosin säilytettäväksi nykyiset juomaryhmien väliset veroerot. Lisäksi prosentuaalisesti suurimpia korotuksia esitetään vain vähän alkoholia sisältävän oluen verotasoihin.

PTY:n näkemyksen mukaan veroratkaisut eivät esitetyllä tavalla tue ja ohjaa kuluttajien juomatottumusten muutosta väkevistä juomista mietoihin. Korotukset tulisi kohdistaa voimakkaimmin väkeviin juomiin. Ei ole alkoholipoliittisesti ja terveysvaikutusten kannalta perusteltua, että prosentuaalisesti suurin korotus kohdistuu nyt vain vähän alkoholia sisältäviin oluisiin (mieto olut ja ykkösolut). Korotus ei ole perusteltua myöskään kyseisen juomaryhmän vähäisen verokertymän takia. Verotusta tulisi miettiä kokonaisuutena, nyt vähäalkoholisten oluiden veronkorotus on seurausta virvoitusjuomaveron korotuksesta, joka tehtiin vuoden alusta.

Alkoholin verotus Suomessa on jo nykyisellään Euroopan korkeinta. Nyt esitettyjen veronkorotusten myötä erot muihin jäsenmaihin kasvavat entisestään. Ero Viroon ja Latviaan, joista suurin osa matkustajatuonnista tapahtuu, on huomattava. Ero jopa Ruotsiin, jossa alkoholia myös verotetaan ankarasti, on oluen osalta merkittävä (€ / litra 100 % alkoholia). Tällä on vaikutusta matkustajatuonnin lisääntymiseen, kunhan matkustusrajoituksia päästään vapauttamaan paremman koronavirustilanteen myötä.

Korona-aika ja Suomen todella korkea alkoholiverotuksen taso lisäävät myös etämyynnin houkuttelevuutta, etenkin kun valitettavan usein verot etämyynnin osalta jäävät kokonaan maksamatta, eikä tullilla ei ole resursseja valvoa asiaa. Tämä lisää kilpailuolosuhteiden epäreiluutta suomalaisten yritysten kannalta, sillä edelleenkään esim. kauppa ei saa toimittaa max. 5,5 % alkoholijuomia, kotiinkuljetuksen yhteydessä, vaikka ikärajavalvonta ja -tarkistus hoidettaisiin asianmukaisella tavalla. Tämä epäreiluus on korostunut korona-aikana ja erityisesti riskiryhmien kohdalla. Oluen ostaminen kotiin kuljetettuna pientuottajalta, ruokakassin tai ravintolaruoan kotiinkuljetuksen yhteydessä on kielletty, kun samaan aikaan on mahdollista tilata isoja määriä olutta ja viiniä ulkomailta. Sallimalla kotimaisille toimijoille mietojen alkoholijuomien etämyynti saataisiin varmistettua myös tarvittava ikärajavalvonta.

Todettakoon lopuksi, että veroratkaisujen vaikutuksia tulisi seurata huolella. Liian usein tehdyillä ja/tai väärin kohdennetuilla veroratkaisuilla voidaan pahimmillaan heikentää alkoholilain tavoitteita ja uudistusten myötä vahvistunutta kuluttajien juomatottumusten muutosta kohti eurooppalaisempaa juomakulttuuria. Huomattakoon myös, että toistuvien korotusten toimeenpanosta aiheutuu myös kustannuksia yrityksille.

Kunnioittavasti

Kari Luoto
toimitusjohtaja
Päivittäistavarakauppa ry